

Hot och hat mot förtroendevalda (16 juni 2020)

Medverkande: Mona Sahlin, tidigare socialdemokratisk partiledare; Anna Gavell Frenzel, utredare Brå; Daniel Lindvall, huvudsekreterare för kommittén Det demokratiska samtalet; Anna Lena Pogulis, projektledare för hot och hat mot förtroendevalda, SKR; Alice Bah Kuhnke, europaparlamentariker och tidigare demokratiminister.

Programledare: Willy Silberstein, mediekonsult och moderator.

Inledande och avslutande speakerröst: Johannes Rosenberg, Copyfabriken.

JOHANNES: Hot och hat mot förtroendevalda. Hur stort är problemet? Hur skadligt är det för demokratin och vilka är mest utsatta? Det är några av frågorna som diskuteras i det här avsnittet av Snacka om brott. En podd från Brå, Brottsförebyggande rådet. Programledare är Willy Silberstein.

WILLY: Välkomna till Snacka om brott som är en podd från Brottsförebyggande rådet. Jag heter Willy Silberstein och i dag ska vi prata om hat och hot mot folkvalda. Det är ett stort problem i vårt samhälle och jag tänkte att vi ska börja med att höra den tidigare socialdemokratiska partiledaren Mona Sahlin som berättar vad hon har upplevt.

MONA: Det var alltifrån hotbrev i brevlådan, bajs i brev i brevlådan. Ja, rena dödshot, både i brev och på mejl. Det handlade om gångerna man uttalade, till exempel om det handlade om invandring, om homosexuella, om judar, om feminism.

WILLY: Det där var alltså Mona Sahlin, och nu vänder jag mig till Anna Gavell Frenzel från Brottsförebyggande rådet. Anna, när du hör Mona Sahlin, är det typiskt, det hon berättar för vad du brukar möta när du tittar på de här frågorna?

ANNA: Ja, men det tycker jag. Vi ställer frågor i Politikernas trygghetsundersökning om många olika typer av både hot och trakasserier, men även våld, skadegörelse, stöld. Och vi ser att olika typer av hot och trakasserier är ju

den vanligaste typen av händelser. Framför allt hot och påhopp som sker via sociala medier.

WILLY: Och om vi tar ett helikopterperspektiv, är det här ett stort problem i Sverige?

ANNA: Ja, det skulle jag säga att det är. Vi har gjort den här undersökningen vid fyra tillfällen där vi kan jämföra då över tid, och det vi kan se är att i den senaste undersökningen, där vi tittade på utsattheten under valåret 2018, så var det 30 % av de förtroendevalda som uppgav att de hade blivit utsatta vid minst ett tillfälle.

WILLY: Det är ju en väldigt hög siffra, en av tre.

ANNA: Ja.

WILLY: Och det kanske är mer, för vi vet inte hur många som anmäler.

ANNA: Nej, precis. Ja, det är en hög siffra och vi ser över tid att utsattheten verkar ha ökat. Vi har två valår och två mellanliggande år som vi har tittat på, och utsattheten är generellt sett högre under valåren vilket inte är så konstigt, men den har också ökat över tid.

WILLY: Och det kanske är svårt att svara på det, men vad tror du är förklaringen till att den har ökat över tid?

ANNA: När vi tittar på de olika typerna av händelser så är det framför allt hot och påhopp via sociala medier som har ökat mest. Och vi ställer också frågor till de förtroendevalda om i vilken grad de faktiskt är aktiva på internet och sociala medier, och vi ser att graden av aktivitet bland de förtroendevalda har ökat. Och då är det kanske inte så jättekonstigt att även utsattheten har ökat, i och med att vi ser att det är den typen av händelser. Alltså, hot och påhopp via sociala medier som är just det vanligaste.

WILLY: Och är det som man säger ofta, att även i de här fallen då, att saker som man inte skulle drömma om att gå fram och säga till en människa är så mycket lättare att bara skriva i en tweet, så att spärrarna avtar eller möjligen försvinner?

ANNA: Ja, det verkar som att det finns såna tendenser. Absolut.

WILLY: Går det att säga någonting, hur ser en typisk trakasserad folkvald ut? Vem är han eller hon?

ANNA: Du menar den som blir utsatt?

WILLY: Ja.

ANNA: Ja. Ja, men som jag nämnde. Det handlar oftast om hot och påhopp som sker via sociala medier, och vi ... De förtroendevalda som blir utsatta ... Ganska många av dem kopplar sin utsatthet till att de har uttalat sig i en specifik fråga, och där ställer vi en uppföljningsfråga om vilken typ av frågor det handlar om. Och många svarar precis som Mona Sahlin var inne på, att det kan handla om frågor som rör invandring, migration, rasism, HBTQ-frågor, jämställdhet, feminism. Den typen av frågor genererar ganska mycket utsatthet.

WILLY: Är det oftare kvinnor som utsätts än män generellt?

ANNA: När vi tittar på utsattheten totalt sett så är nivån mellan kvinnor och män ganska lika. Men tittar vi på speciella typer av händelser så ser vi att det är en större andel kvinnor som uppger utsatthet för hot på sociala medier. Och i senaste undersökningen så ställde vi även en ny fråga, om det har förekommit någon form av angrepp av sexuell karaktär vid någon av händelserna som man har varit utsatt för. Och där såg vi en tydlig könsskillnad, att det var betydligt fler kvinnor än män som uppgav att det hade förekommit någon form av sexuell karaktär vid händelserna.

WILLY: Och det här är ju som vi redan konstaterat ett stort problem. Ändå är det inte så många polisanmälningar som man skulle kunna tänka sig. Vad kan det bero på, tror du?

ANNA: Nej, men det stämmer. Alltså, det vi ser är att ungefär var femte händelse uppges ha blivit polisanmäld. Det är alltså vad de förtroendevalda själva uppger. Sen vet inte vi om händelserna verkligen har polisanmälts. Men ... Och den här nivån på ungefär var femte händelse har polisanmälts, den

verkar ligga ganska stabilt över tid, så det verkar inte hända så mycket med anmälningsbenägenheten. Och ...

WILLY: Och vad beror det på, tror du?

ANNA: Ja, vi ställer ju också frågor om varför man inte anmäler, och det vanligaste är att de förtroendevalda inte upplever att ... De tror inte att anmälan kommer leda fram till någonting helt enkelt. Och sen så är det även ganska vanligt att man inte anmäler därför att man betraktar det som har hänt som en småsak, eller att man betraktar det som en del av sitt uppdrag.

WILLY: Och väldigt kort ... Jag anar ditt svar, men jag frågar ändå. Vad tycker du om att inte fler anmäler?

ANNA: Nej, det är jätteproblematiskt så klart. Om man inte anmäler så tänker jag att problemet inte synliggörs, och det är ett jätteproblem.

WILLY: Mm, vi återkommer till dig, Anna. Stort tack så här långt. Då vänder jag mig till Daniel Lindvall som är huvudsekreterare för utredningen *Det demokratiska samtalet*. Och till att börja med Daniel, bara några ord, vad är den här utredningen, vad går den ut på?

DANIEL: Ja, det är en nationell satsning på media- och informationskunnighet som regeringen har tillsatt, och det handlar i breda ordalag om att man vill göra ett utåtriktat arbete för att stärka den demokratiska motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat. Så vi ska liksom arbeta utåt för att få upp de här frågorna, få upp medvetenheten om frågorna och stimulerat arbete som stärker motståndskraften om man säger så. Men när det kommer just till den här frågan som vi diskuterar just nu så är inte vi en utredning som utreder hot och hat mot förtroendevalda som sådant, utan vi tittar framför allt på det som kommer upp genom sociala medier, digitala medier. Alltså näthat och det som Anna säger, att den här frågan har aktualiserats väldigt mycket eftersom hatet och hotet blivit mer omfattande genom digitaliseringen.

WILLY: Och utifrån din position i den här utredningen, hur stort problem menar du att näthat mot folkvalda är i dag?

DANIEL: Det är ett väldigt stort problem. Vi kan ... Vi har gjort ... Vi har fört mycket samtal med förtroendevalda runt om i landet och besökt många kommuner. Och de vittnar om att det här är ett väldigt stort problem. Och det är ett problem på ett antal olika nivåer. För det första så påverkar det vem som vill gå in i politiken och vem som orkar stanna kvar i politiken. Brottsförebyggande rådets undersökningar visar att det är åtminstone var tredje förtroendevald som har övervägt att lämna sina uppdrag på grund av hotet och hatet. Och sen så leder det till att den som stannar kvar i politiken måste vara hårdhudad och tåla en hel del, och det får mer ... Vilken typ av politiker, vilka typer av förtroendevalda vi får.

WILLY: Är det risk för att det här fungerar utifrån det perspektiv som hatarna har? Att folk blir skrämnda att ta upp vissa frågor eller att till och med vara politiskt aktiv?

DANIEL: Ja, det är risk för det. Det visar undersökningarna. Det är en del som hoppar av på grund av hot eller hatet. Jag tror inte det är en jättestor andel som anger just den som den främsta anledningen, men vad vi däremot vet är att en stor del av de förtroendevalda censurerar sig själv eller undviker att gå in i vissa debatter för att man är rädd för att utsättas för hot och hat. Och det är speciellt vanligt om man har erfarenhet av att ha utsatts. Och det leder till att den demokratiska beslutsprocessen försvagas, och att det här är ett mot demokratins funktionssätt, det uttrycker både regering och riksdag i den proposition som man antog gällande straffskärpning om hot förtroendevalda.

WILLY: Och då är det så tragiskt så att det näthatare vill uppnå, det verkar ju fungera att de uppnår till en del det de vill.

DANIEL: Absolut. Det verkar det ... Det ... Man måste också förstå att näthatet är specifikt till skillnad från hat och trakasserier i andra samman... Alltså, så att säga fysiska sammanhang. Det hat och hot som uttrycks över nätet, det riktas ju förvisso till den förtroendevalda personen i sig. Men det är också en relation som inbegriper en tredje part. Alltså, alla som ser hotet och hatet som uttrycks över sociala medier, de så att säga digitala offentliga arenorna,

som därmed skapar en skräck och avskräcker folk att gå in i politiken och därmed stör det demokratiska samtalet kan man säga. Så att på så sätt har det en ... Man kan se liknelse mellan politiskt våld i andra avseenden. Även om det här inte är ett fysiskt våld så kan det ha samma syfte, att skapa skräck och skapa fruktan som påverkar demokratin.

WILLY: Och får jag fråga då, det är säkert ett gigantiskt område som jag nu vill ha ett kort svar på, men vad kan samhället göra för att stärka både politiker och därmed faktiskt demokratin?

DANIEL: Ja, ett kort svar. Man skulle kunna tänka sig att ... Ja, man kan dela upp det på tre nivåer. Nu låter det som att jag inte kommer ha ett kort svar, men låt mig bara snabbt ... Alltså, man kan först tänka sig att det handlar om normer och att vi stärker vår förståelse för saker som källkritik och så vidare, att vi arbetar för att mins... Alltså, att det handlar om att vi ska förebygga myllan för hatet. Att vi liksom överbryggas den polarisering som finns i samhället och så vidare. Saker som får ... som triggar hat. Att vi bygger upp schyssta värderingar på nätet, att vi skapar en förståelse för hur det här slår, det vi uttrycker på nätet. Men sen finns det en del som handlar om att hitta sätt att stödja de som utsätts, hitta liksom stödstrukturer för förtroendevalda så man verkligen vet var man ska vända sig, att man får den hjälpen som man behöver för att kunna hantera det här. Och sen slutligen så handlar det om rättskedjan, och hur de brottsbekämpande myndigheterna hanterar det här. Och det är en komplex fråga som vi möjligtvis kan diskutera.

WILLY: Mm, vi försöker återkomma till den frågan. Jag tänkte nu vända mig till Anna Lena Pogulis som jobbar på Sveriges Kommuner och Regioner. På vilket sätt har ni med de här frågorna om utsatta hotade politiker att göra?

ANNA LENA: Sveriges Kommuner och Regioner är ju en medlemsorganisation där alla kommuner och regioner är medlemmar. Så det innebär att det finns ungefär 40 000 förtroendevalda i landet som också organiseras då under de här kommunerna och regionerna.

WILLY: Och där hjälper ni ... Ni försöker att stötta då de utsatta politiker som finns i er sfär. Kan man säga så?

ANNA LENA: Ja, sen 2000 har faktiskt Sveriges Kommuner och Regioner lyft frågan och försökt sätta den på dagordningen, och sen 2016 jobbar vi i ett aktivt projekt som också är ett samarbete med stöd av regeringen, för att SKR ska kunna ge stöd till ett systematiskt arbete ute i kommuner och regioner. På den senaste kongressen nu i november 2019 så tog man också ett strategiskt delmål om att förtroendevaldas förutsättningar att verka under trygga former i sitt demokratiska uppdrag. Så att det är en aktuell fråga för SKR.

WILLY: Och kan du, tycker du ... Alltså, jag förstår att det är en svår uppgift, men tycker du att ni gör tillräckligt för att skapa den trygghet som ni vill att folkvalda ute i kommuner och landsting ska ha?

ANNA LENA: Frågan är när man kan göra tillräckligt, men vi följer i alla fall upp hela tiden hur arbetet utvecklas. Och jag sitter precis just nu och tittar på en enkät som vi är ute med för att se hur det systematiska arbetet har utvecklats. Och vi ser att det är allt fler kommuner som har det på dagordningen. Man fattar beslut om styrande dokument. Man har organisationer. Och vi tänker i dag att det framför allt är det förebyggande arbetet som behöver utvecklas.

WILLY: Men konkret, vad gör ni?

ANNA LENA: Konkret. Ja. Vi jobbar med att höja medvetenhet och kunskaper. Så vi har utbildningar för fullmäktige ute i kommuner och regioner där vi åker ut lokalt. Vi har webinarier, vi har konferenser, vi gör fördjupade studier. Både tillsammans med Brottsförebyggande rådet. Vi har gjort en skrift om polisanmälan med Polismyndigheten och Brottsoffermyndigheten, och vi gör egna studier.

WILLY: Och just i dagarna så prövar hovrätten ett fall där Jan Jönsson, socialborgarråd i Stockholm, han har varit utsatt för hot och trakasserier. Och han är man. Det är lite ovanligt att män utsätts för såna här sexuella trakasserier, eller hur?

- ANNA LENA: Jag tänker att Mona Sahlins inledande ord här var också ganska typiska. Att det kan vara såväl brev, det kan vara påhopp på stan. Men det är också dödshot eller undertryckta dödshot.
- WILLY: Och just att det handlar om sexism mot en manlig politiker, Anna Lena, det är väl rätt ovanligt?
- ANNA LENA: Ja, i de erfarenheter jag har och de förtroendevalda jag har mött så är det främst kvinnor som utsätts för hatfulla uttryck av sexistisk karaktär, och det hörde vi även att Anna sa, att det är betydligt vanligare bland kvinnor. Så det är lite ovanligt.
- WILLY: Tack så här långt också du, Anna Lena. Nu är tanken att ni ska ha en diskussion er emellan, och då tänkte jag att vi ska börja med och fortsätta fördjupa oss lite i någonting som vi har varit inne lite på. Nämligen att politiker inte vågar engagera sig eller undviker vissa frågor, och här har jag också talat både med Mona Sahlin återigen. Men först ska vi höra Europaparlamentariker och den tidigare demokratiministern Alice Bah Kuhnke som säger så här om hotet mot vår demokrati.
- ALICE: Vi vet att självcensuren ... Att politiker framför allt lokalt och regionalt väljer bort att ge sig in i frågor eller höja sin röst i frågor, därför att de är mycket väl medvetna om att om de gör det så drar de också till sig hat och hot. Och då har vi minerat vår demokrati.
- MONA: Jag har träffat många från många olika partier som absolut har berättat att de inte har vågat fortsätta med att driva vissa saker. Jag har också träffat dem som har lämnat politiken.
- WILLY: Ja, vi hör två röster här som ändå ger en väldigt allvarlig bild, tycker jag, av att det här är inte bara några saker i marginalen, utan det kan få folk både att vara tysta i frågor de skulle vilja driva eller rentav att lämna politiken. Anna, vad säger du? Hur oroad blir du ur ett demokratiskt perspektiv inför detta?
- ANNA: Nej, men jag håller med om att det är ett stort problem, och det är ingenting som man ska ... Alltså, det är en jätteviktig fråga att adressera, och vi ser också i Politikernas trygghetsundersökning att när vi tittar på gruppens

samtliga förtroendevalda så är det 17 % som uppger att de har undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga. Antingen då på grund av utsatthet eller på grund av oro över att man själv eller någon anhörig ska utsättas. Men tittar vi specifikt på gruppen som faktiskt har varit utsatta så är det 30 % som uppger att de har då undvikit att engagera sig eller uttala sig i specifika frågor. Och här tycker jag också att det är viktigt att lyfta ... Att vi också ser en könsskillnad. Att det är ganska stor skillnad mellan kvinnor och män. Det är en större andel kvinnor som uppger att utsatthet eller oro då för utsatthet, att det får konsekvenser för dem.

WILLY: Och det här betyder ju att vi kanske får färre politiker som driver frågor om kvinnors rättigheter, feminism eller minoriteters rättigheter. Alltså, jag inser att frågan är ledande, Anna, men det här är ju väldigt allvarligt för oss som... Har väldigt ... Tycker att demokrati är viktigt.

ANNA: Ja, definitivt, och som jag nämnde tidigare, vi ställer ju frågor om vilka specifika frågor det är som man kopplar sin utsatthet till och vad det är för typ av frågor som man har undvikit att uttala sig om. Och det handlar ofta om just ... Ja, men som vi har varit inne på, olika typer av frågor om invandring och integration, men också just jämställdhet, feminism, HBTQ-frågor. Ja, så det är jättejätte viktigt.

WILLY: Och Daniel, du jobbar ju med då utredningen *Det demokratiska samtalet*. Och man kan faktiskt fråga sig hur demokratiska är våra samtal ute i kommuner och regioner när vi hör att människor riskerar att sätta munkavel på sig själva?

DANIEL: Nu tror jag utifrån våra erfarenheter av att prata med lokalpolitiker att många av samtalen generellt sett är konstruktiva och inte fyllda av skräck. Men det är klart att det här sätter ... Det är ett demokratiproblem om det är förtroendevalda som inte vill gå in i vissa frågor, att vi får en viss typ av politiker som driver frågor. Och det sätter också en prägel på debatten i vissa frågor. Om debatten blir väldigt känslomässig så blir det svårare att hantera sakförhållande på ett konstruktivt sätt. Det kan också smitta av sig på debatten bredare i samhället, där vi får någon slags flockbeteende där

liksom olika grupper ställs emot varandra, och det påverkar samhällsförmåga att hantera komplexa frågor som vi har framför oss.

WILLY: Men Daniel, får jag fråga, du är inte så oroad ändå? Du tror inte att det här är ett stort problem ute i vårt land?

DANIEL: Jo, absolut. Det är ett stort problem, men vill jag på något sätt nyansera det. När vi pratar med förtroendevalda så säger de att när de pratar sinsemellan så finns det liksom en öppenhet och ett civilt samtal. Men de siffrorna som vi ser här utifrån Brottsförebyggande rådets enkäter och så vidare, visar att om det är så många som en tredjedel av de förtroendevalda som censurerat sig själv, så säger du någonting om att det finns minerade områden som Alice Bah Kuhnke sa, där vi får svårare att ... eller där förtroendevalda inte vill gå in och föra en öppen debatt om de ämnena. Och det påverkar ju beslutsfattande i de ämnena. Det påverkar också den allmänna debatten i de ämnena. Så att visst påverkar det demokratin i sig.

WILLY: Anna Lena, du ... Jag vet inte hur mycket du har kontakt du har på individnivå med olika politiker, men märker du ... Hör du mycket om just detta problem, att man faktiskt inte ibland uttalar sig för att man vet att man får så mycket hot eller hat ute på sociala medier?

ANNA LENA: Absolut. Jag har ganska mycket kontakt med förtroendevalda och har gjort också djupintervjuer av de som har varit utsatta och håller nu på med djupintervjuer kring de som faktiskt har hoppat av sitt uppdrag, helt eller delvis på grund av hot och hat. Och det är ju väldigt vanligt. Det är väldigt vanligt att någon gång över tid så väljer man att inte gå upp i debatten, att inte skriva den där artikeln, att inte gå in i den där frågan, så. Och då ... Man väljer att censurera sig själv i vissa lägen. Och särskilt problematiskt kan det bli för en förtroendevald som kanske också har profilerat sig vid valet just i en särskild frågeställning. Och det är ju precis de här frågorna som vi hör att Anna pratar om och som Mona Sahlin pratar. Det är ju de här värdegrundsfrågorna som är en stor del, men det är också myndighetsbeslut eller de vanliga ... När det ska ske förändringar i de vardagliga servicetjänsterna som kommuner och regioner erbjuder sina medborgare.

WILLY: Så du tror att det till och med kan vara så att politiska beslut ute i kommuner och landsting och regioner, de kan komma att påverkas av att det är hot och hat på sociala medier?

ANNA LENA: I yttersta meningen skulle det faktiskt kunna bli så. Det skulle kunna vara så också att någon som är utsatt väljer att stanna hemma på grund av att jag inte vill delta i det här beslutet. Men jag möter ändå väldigt många som säger så här att man vill inte att förövarna ska vinna, så man står liksom ut och man tar ganska mycket, vilket kan vara tärande över tid, så. Men när det gäller besluten så tänker jag ändå att de allra flesta går upp i det och man vill inte att förövarna ska vinna.

WILLY: Ja, det låter ändå hoppingsivande. Jag tänker att vi ska även titta in lite i framtiden, och även där har vi uttalanden från först Alice Bah Kuhnke, och sen Mona Sahlin om framtiden.

ALICE: Om vi inte sätter ner foten så kommer det gå åt helvete, för att uttrycka mig väldigt frankt.

MONA: Tyvärr så är demokratin så bräcklig och skör att när rädslan sätter sina klor i en människas politiska tankar och man börjar varje politisk debatt med att tänka "ska jag säga det här nu, vad händer då?" då är demokratin skör.

WILLY: Ja, Daniel. Vi hör här Alice Bah Kuhnke säga att det finns en risk att det går åt helvete. Håller du med henne?

DANIEL: Ja, det gör jag. Det finns en risk att saker och ting förvärras. För att ... Också som Mona Sahlin sa, att rädslan skapar ju ... Det skapar ... Det sätter prägel på den demokratiska kulturen och det bryter ner civiliteten i samtalen, och det kan leda till liksom en normativ förskjutning där vi får svårare att föra ett meningsfullt samtal mellan varandra, och det kan vara väldigt skadligt för demokratin. Sen ska vi förstå att det här är ett problem som är skapat av oftast en ganska liten grupp väldigt aktiva personer som uttrycker de här hatiska kommentarerna, men det kan också vara en del av en bredare ... Eller vad säger jag? En mer strategisk inriktning att störa demokratin, för näthatet kan också vara en del av en större förståelse av att

sprida desinformation och att vrida debatten åt en viss riktning. Så på så sätt så kan det få väldigt allvarliga konsekvenser för demokratin. Och i kopplingen till det så måste vi förstå att det här är förvisso saker som kan ske av aktörer inom Sverige, men det ska nog förstås i ett större perspektiv där det också finns aktörer utanför Sverige som har intresse av att koppla ihop den hatiska ... Ett hatiskt tonläge med att sprida berättelser om att Sverige är ett land i upplösning, i kaos, där vi har grupper som står varandra och så vidare. Så vi ska vara väldigt aktsamma.

WILLY: Så du menar alltså att trollfabriker i till exempel ... jag gissar att du tänker på Ryssland till exempel, är en del av det här problemet?

DANIEL: Ja, precis. Delvis typ trollfabriker i Ryssland har ju framhävts i rapporter till exempel från MSB. Och andra politiska aktörer, inte bara öst utöver, utan även från USA som driver en bild av att Sverige är ett land som ... där vi har liksom en kaotisk situation. Och sätter sig den här berättelsen så kan den också liksom inspirera till en hatisk stämning i debatten i Sverige. Och det där är ett problem som vi måste ta på stort allvar och hitta strategier att möta och ha en beredskap för.

WILLY: Anna, du är ju en korrekt statstjänsteman och har väl inte så mycket åsikter. Men med den begränsningen, har du några tankar kring vad samhället kan göra för att motverka de här ganska allvarliga utmaningarna mot vår demokrati?

ANNA: Jag tänker att vi behöver fortsätta lyfta frågan och ja, men belysa problemet. Och jag tänker att om förtroendevalda i större utsträckning skulle polisanmäla framöver så blir ju problemet också belyst på ett annat sätt än vad det har varit hittills. Och jag vill också bara koppla på lite det som Daniel sa om det här med alltså vilka typer av gärningspersoner det är. För vi ser ju i Politikernas trygghetsundersökning att i de flesta fallen så verkar det vara män i medelåldern som agerar ensamma, och som uppfattas som förargade medborgare eller rättshaverister. Det är den vanligaste typen av förövare som vi ser i undersökningen. Men sen ser vi ändå att det finns faktiskt de förtroendevalda som också blir utsatta av andra förtroendevalda.

Dels inom sitt egna parti. Det är inte jättevanligt. Det vanligaste är att det är en förtroendevald från ett annat parti. Och där tänker jag också att förtroendevalda har ett eget ansvar också att tänka på vilken ton de håller i debatter. För det är klart att det kan sätta ... Det kan påverka hur andra människor upplever att man kan bemöta ... Alltså, vilken ton man kan ha mot förtroendevalda.

WILLY: Så det du säger är att ibland så även politiska kollegor kan ha ett sånt tonläge så att det kan både i sig uppfattas som hotfullt eller obehagligt, men också trigga andra som har närmare till att vara hotfulla och obehagliga?

ANNA: Ja, precis. Det är utifrån vad vi har sett i undersökningen. Som sagt, det är inte jättevanligt att det är andra förtroendevalda som är gärningspersoner, men det förekommer och det är oftast då en förtroendevald från ett annat parti som är förövaren då.

WILLY: Anna Lena, vad skulle du vilja se från samhället för att stärka enskilda politiker så att de inte blir utsatta, eller om de nu är utsatta?

ANNA LENA: Jag tänker också så där att medvetenheten, att öka kunskapen och medvetenheten både hos allmänheten, men också hos de förtroendevalda själva om till exempel det då Anna tar upp. Men jag tänker också att det är viktigt att tydliggöra ansvaret för de förtroendevaldas trygghet. Men jag tänker också att det här med konsekvenserna av vad som händer när man säger och uttrycker sig hot- och hatfullt. Jag har mött många förtroendevalda som har varit utsatta för anonyma hat kanske på sociala medier, där det tar så pass mycket att när jag ska gå över det här torget tittar mig omkring och tänker "är det någon här?" När jag möter någon på affären funderar "är det någon i min närhet som har gett det här hotet?" När jag kanske väljer att ta andra vägar till jobbet, eller funderar ... Den oro jag kan känna när någon ringer från förskolan eller att jag ska komma och hämta mitt barn. Så det är klart att det påverkar ju både de förtroendevalda som person, det påverkar de förtroendevalda i deras liv, och det påverkar de förtroendevalda i deras uppdrag. Och målet, tänker jag, är ju att man ska tystas eller att man inte ska driva den här frågan, och det tror jag också är väldigt viktigt, att man tar in

och medvetandegör även mot allmänheten så att man kan vara många. Därför att jag tror att det är vi tillsammans i samhället som måste lösa frågan. De förtroendevalda kan inte lösa det själva.

WILLY: Tack. Och vi ska inom kort sätta punkt, men jag tänkte till var och en bara fråga ... och det är ett ord ni får svara med. Om vi sitter här om tre år igen och diskuterar dessa frågor, tror ni att problemen har blivit mindre eller större jämfört med i dag? Vi börjar med dig, Anna.

ANNA: Ja, det är en svår fråga att besvara, men utifrån vad vi har sett i utvecklingen i Politikernas trygghetsundersökning hittills så verkar det inte som att det kommer att ha minskat om vi sitter här igen om tre år.

WILLY: Tack. Daniel?

DANIEL: Nej, men jag tror nog precis som Anna att det tyvärr inte kommer minska. Däremot så på den positiva sidan. Jag var huvudsekreterare på demokratiutredningen och vi tittar på det här. Och jag måste säga att sedan dess har ju faktiskt ett arbete gjorts i kommuner, kanske också delvis tack vare det ni har gjort i SKR som visar att medveten har ökat. Och jag tror också att vi ser saker hända där man inser att det här ... Hatar man över nätet eller på andra sätt så måste det leda till konsekvenser. Vi har till exempel en straffskärpning som har skett. Så jag tror att samhället börjar inse allvaret av det här och att det händer saker åt det hållet.

WILLY: Tack. Anna Lena, vad säger du?

ANNA LENA: Jag säger samma. Jag knyter an där Daniel slutade då. Jag tror faktiskt att det kan vara så att det kanske inte har minskat om tre år. Det är för kort och för nära tid, men jag tror och hoppas verkligen att både de förtroendevalda och allmänheten och samhället i stort har fått den medvetenheten att man tillsammans då verkar och agerar för att förflytta gränsen om vad som är tillåtet i det demokratiska samhället för att alla ska ha möjlighet att medverka och delta och våga säga sina åsikter. Och det känns som jätteviktig utveckling för vårt demokratiska system.

WILLY:

Det får bli slutord. Stort tack till Anna Gavell Frenzel från Brottsförebyggande rådet, Daniel Lindvall och Anna Lena Pogulis. Och tack också från Brottsförebyggande rådet som gjorde denna podd.

JOHANNES:

Du har hört Snacka om brott från Brå, i dag om hot och hat mot förtroendevalda. Dela gärna podden i sociala medier. Snacka om brott produceras av Copyfabriken. Tack för att du lyssnade, vi hörs igen.